

L'empresa i la seva evolució històrica

Com que l'empresa és un agent fonamental en qualsevol sistema econòmic, la seva sort i la seva evolució corren paral·leles. Vegem molt sumàriament com es produeix aquesta evolució amb el pas del temps.

Durant la baixa edat mitjana (segles XII a XV), a mesura que es desenvolupen les ciutats, també ho fa la indústria artesanal, agrupada en gremis; alhora, s'incrementen de manera molt notable els intercanvis comercials i en sorgeixen importants fires. En aquesta època els comerciants s'agrupen en lligues o hanses freqüentment associades a les seves ciutats d'origen. Al llarg d'aquest període no es pot parlar d'empreses pròpiament dites: l'activitat econòmica és en mans dels menestrals i dels comerciants, que comencen a constituir companyies col·lectives i comanditàries (formes socials que, com veurem, recull la nostra legislació mercantil).

A partir del segle XV, els progressos en la navegació permeten una expansió d'Europa a la recerca de rutes comercials amb l'Extrem Orient; una conseqüència d'aquesta expansió és el descobriment d'Amèrica, que permet a Espanya d'establir un monopoli comercial amb les terres descobertes fins que la seva posició es debilita.

Durant els segles XVI i XVII, els anglesos i els holandesos creen companyies d'Índies per comerciar amb l'Extrem Orient. La formació d'aquestes companyies necessita grans aportacions de capital, per la qual cosa es recorre al mètode de vendre participacions que atorguen la condició de socis a les persones que les compren, amb el consegüent dret a participar en els guanys. Havia nascut la societat anònima.

Al final del segle XVIII i principi del segle XIX, es desenvolupa la Revolució Industrial, primer a la Gran Bretanya i després a la resta d'Europa. Aquest procés es produeix en la segona meitat del segle XIX.

La Revolució Industrial consisteix en un fenomen d'acumulació de capital, aplicació de nous invents tècnics i desenvolupament de la mentalitat empresarial dinamitzada per la burgesia ascendent. En el transcurs d'aquesta època es creen nombroses empreses que utilitzen per primer cop una gran quantitat d'obriers i produeixen de forma massiva. El creixement empresarial es consolida durant tot el segle XIX i, a la fi d'aquell segle, neixen tècniques d'organització i direcció empresarial que constitueixen els antecedents dels moderns sistemes de gestió i direcció d'empreses.

Durant el segle XX, mentre el creixement econòmic continua, es desenvolupen les grans societats anònimes, que són una peça bàsica dins del sistema capitalista o d'economia de mercat.

El 1917, amb la Revolució Russa, neix un nou sistema econòmic que rep el nom de *socialisme real*. En aquest sistema, l'empresa, que pertany a l'Estat o en tot cas al sector cooperatiu, segueix les directrius marcades pel pla econòmic central, i no les pautes del mercat com als països capitalistes.

Després de la Segona Guerra Mundial, a causa de l'anomenada Guerra Freda, el món es divideix en dos blocs: el capitalista i el socialista. Dins de cadascun d'ells es desenvolupen processos d'integració supranacional: destaca, en el primer cas, la CE, i en el segon, el COMECON. Alhora, els Estats Units i la URSS representen un important paper com a líders de cadascun d'aquests dos blocs: suposen dues concepcions diferents de la vida.

En el món occidental, els processos d'integració i l'apropament de relacions entre els estats faciliten el desenvolupament de les empreses multinacionals, les quals busquen expandir la producció a gran escala, adaptar-se als diferents mercats i aconseguir la diversificació d'activitats.

Per la seva banda, el bloc socialista, després del fracàs del seu model, intenta adoptar un sistema d'economia de mercat, però amb enormes dificultats, entre les quals destaquen l'absència de capital i la falta de capacitat empresarial i de mercats interiors amb poder adquisitiu. Cal destacar, per altra banda, el paper emergent de la Xina en l'economia internacional, els efectes del qual són avui imprevisibles.

- Fes un esquema per etapes cronològiques de l'evolució de l'empresa.
- Argumenta per què la Revolució Industrial va afavorir la creació d'empreses.
- Digue's per què el sistema capitalista s'anomena d'economia de mercat.